

LUNDS
UNIVERSITET

Kvinnliga offer och manliga monster

En kritisk diskursanalys av hur svensk media framställer kvinnliga
och manliga mördare

Sandra Jansson

Avdelningen för mänskliga rättigheter

Historiska institutionen

Kurskod: MRSG31

Termin: 3:e terminen 2014

Handledare: Christopher Collstedt, Rouzbeh Parsi

Omfång: Antal ord 12752

Abstract

Many societies in the world have norms regarding gender roles, more specifically roles that determine how a person identifying with a specific gender are supposed to be and act. This essay contextualizes this phenomenon when using Norman Fairclough's critical discourse analysis on two newspapers in Sweden to acknowledge whether the gender roles are present in the discussion of male and female murderers. The empirical material consists of ten articles from the newspapers *Expressen* and *Aftonbladet*, two of the biggest newspapers in Sweden. In the analysis I present quotes from these articles to show that there are different descriptions of male and female murderers, appearing mostly through the thorough search for explanations as to why the female murderers committed the deed. The articles concerning male murderers lacked similar investigations and showed instead a murderer who acted solely out of aggression. In the discussion the results from the textual analysis are connected to the social discourse where I discuss why the articles are written this way with the help of the theorist Raewyn Connell and her book *Gender*. Further I reach the conclusion that the journalists write in different ways about male and female murderers because the female gender role is not compatible with aggression (which is an attribute connected with the deed of murder) while the male gender role is, and later I discuss that this way of writing could affect the power relations between females and males in society.

Key words: Women, men, murderers, media, gender roles, critical discourse analysis.

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Problemformulering, syfte och frågeställningar	5
1.2	Material och avgränsningar	7
1.2.1	Empiriskt material	7
1.2.2	Sekundärlitteratur	10
2	Metod och teori	12
2.1	Norman Faircloughs kritiska diskursanalys	12
	Figur 1 Faircloughs tredimensionella modell	13
2.2	Genusteoretiskt ramverk	15
3	Litteraturförankring och tidigare forskning	18
3.1	Internationell forskning	18
3.2	Svensk forskning	20
3.3	Studiens positionering i forskningsfältet	21
4	Utvalda mordfall	22
5	Analys	23
5.1	Den textuella analysen	23
5.1.1	Resultat av den textuella analysen	28
5.2	Den diskursiva praktiken	29
6	Diskussion	32
6.1	Den sociokulturella praktiken	32
7	Referenslista	38

1 Inledning

Om det har begåtts ett mord är det en nyhet. Om det är en kvinna som har mördat är det en ännu större nyhet. Om en man begår ett mord är det hemskt för att någon blivit dödad, men om en kvinna begår ett mord är det hemskt för att hon har dödat.¹

Kordon & Wetterqvist

Som citatet ovan indikerar föreligger det i samhället en svårighet att acceptera kvinnor som begår våldsbrott. I Sverige, som i de flesta samhällen, finns det ett system av förlegade könsroller som de som tillhör könen man eller kvinna förväntas beakta. Dessa könsroller innefattar ett stort antal attribut som kan appliceras på de respektive könen. Att handla i enighet med dessa attribut innebär att bli lätthanterlig, eftersom handlingarna då kan ha sin förklaring i könsrollen. I och med det kommer det människor förväntar sig av andra i större utsträckning vara sant, vilket gör att människor blir mindre oförutsägbara. Därmed kan en ställa sig frågan: vad händer då när någon inte handlar i enighet med sin tillskrivna könsroll?

Våldsbrott är ett fenomen som de flesta förmodligen hellre skulle placera hos det manliga könet än hos det kvinnliga. Detta eftersom våldsamhet kan kopplas till aggressivitet, ett attribut som traditionellt tillskrivits den manliga könsrollen. På grund av det föreligger det ingen större svårighet att acceptera en våldsam man, det kan till och med förväntas att en man ska uppträda aggressivt i särskilda situationer. Som det inledande citatet antyder skiljer det sig avsevärt när det är en kvinna som begår våldsbrottet, eller i det här fallet mordet, eftersom den kvinnliga könsrollen ofta associeras med värme och omtänksamhet.

I Sverige sker det i genomsnitt 95 fall av våld med dödlig utgång per år.² I 90 % av fallen är gärningspersonen en man, och i 10 % av fallen är det en kvinna.³ Statistiken bekräftar den traditionella synen på mäns könsroll som våldsam, och därmed konstrueras den våldsamma personen till en man. Det får dock inte förringas att kvinnor enligt statistiken i genomsnitt dödar 9,5 personer varje år. Det är 9,5 personer fler än 0 personer, en uppfattning som samhället tycks ha lättare att acceptera. Är människor av det kvinnliga könet, som ofta tillskrivs egenskaper såsom varma och omhändertagande, verkligen kapabla att kallblodigt ta

---

¹ Kordon, Suzanne & Wetterqvist, Anna, *Gärningsmannen är en kvinna: en bok om kvinnlig brottslighet [Elektronisk resurs]*, Telegram Bokförlag AB, 2012, s. 163.

² Brottsförebyggande rådet, Brå (2012), Lars Westfelt, "Dödligt våld", i Hagstedt, Johanna (red.) *Brottsutvecklingen i Sverige år 2008–2011, Rapport 2012:13*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet, s. 42.

³ Westfelt i Hagstedt, Rapport 2012:13, s. 54.

livet av en annan människa? I ett samhälle som Sverige som i en allt större utsträckning påverkas av feminismen sprids åsikter om att kvinnor och män är lika och att olika könsattribut inte existerar. Men även i ett samhälle som i mångas ögon är på väg mot en historisk förändring vad gäller könsroller så finns det till viss del kvar förlegade strukturer om vad kön är, och vilka egenskaper som tillfaller de olika könen. Så när det gäller en mansdominerad praktik som mord, vad händer då med synen på kvinnor som utför handlingen?

Den här synen är något jag kommer undersöka i min studie. För att genomföra detta kommer jag pröva ett utsnitt ur en diskurs som jag i viss mening anser kan representera samhällets bild av ett fenomen, den mediala diskursen. Med hjälp av en kritisk diskursanalys kommer jag analysera hur medieartiklar porträtterar kvinnliga och manliga mördare. Genom att göra det vill jag ta reda på om det existerar en skillnad i språkbruket som används när kvinnliga respektive manliga mördare diskuteras. Är det ett accepterat fenomen i samhället att både kvinnor och män utsätter andra människor för dödligt våld, eller finns det en svårighet att acceptera kvinnor som våldsgörare? Genom att analysera den svenska mediediskursen ur ett genusperspektiv syftar jag att ta reda på det.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Det finns en benägenhet hos många att kategorisera andra människor efter faktorer såsom kön, etnicitet eller klass. När det sker är det vanligt att dessa grupper tillskrivs olika egenskaper som anses representativa för medlemmarna i gruppen. Vad gäller kön så är det detta fenomen som konstruerar det som kallas könsroller, det vill säga en roll som en person av ett visst kön förväntas beakta mer eller mindre. Som jag nämnde i inledningen präglar dessa normer även Sverige som internationellt anses ha kommit långt i frågan om jämställdhet. Trots det kan det anses att könsroller och andra förlegade idéer om hur en människa med ett visst kön antas ha vissa egenskaper är något som inte är förenligt med jämställdhet. Könsrollerna går att finna i de flesta diskurserna i samhället även om uttrycket kan se olika ut. Utifrån dessa antaganden vill jag undersöka en specifik diskurs för att se hur kvinnor och män framställs, för att således kunna konstatera om könsrollerna existerar och upprätthålls eller om de är frånvarande. Om det visar sig existera förutfattade meningar om de olika könen i den valda diskursen kommer jag följaktligen analysera varför dessa uttrycks.

Mitt val har fallit på mediediskursen, inriktning skriftlig media, då jag är av uppfattningen att den dels producerar en diskurs och dels reproducerar rådande diskurser i

samhället. Eftersom tidningar till stor del försörjer sig på läsare som betalar för att få tillgång till deras material innebär det att de mer eller mindre måste hålla sig inom vissa förhållningsramar när de skriver, vilket kan innebära till exempel att undvika att avvika allt för kraftigt från de existerande normerna i samhället (såvida inte tidningens syfte är att ifrågasätta normer eller skriva radikalt). Det innebär att texter som publiceras i tidningar i ungefärlig mening kan tala om hur ett samhälle förhåller sig till en viss fråga. Självfallet är detta generaliserat och behöver inte stämma i alla fall, till exempel om tidningen har en viss politisk åskådning den syftar till att sprida. Det kan också vara avgörande om tidningen är statligt ägd eller oberoende, varpå jag valt att använda mig utav två oberoende tidningar.

Syftet med denna studie är att undersöka ett utsnitt ur två skriftliga medier, jag har valt Expressen och Aftonbladet, för att ta reda på om det föreligger olika skildringar av män och kvinnor. För att avgränsa detta breda fält har jag valt att fokusera på fenomenet kvinnliga respektive manliga mördare. Detta eftersom könet man är överrepresenterat bland mördare i Sverige, något jag tror kommer påverka hur det skrivs om manliga och kvinnliga mördare i media. Givet detta har jag en hypotes om att beskrivningarna om män respektive kvinnor kommer skilja sig åt. Om detta visar sig stämma kommer jag undersöka varför det skrivs som det gör och om det finns några existerande diskurser i samhället som påverkar detta. Jag vill redan här påpeka att jag är medveten om att det existerar mer än bara två kön, men då mediediskursen i huvudsak benämner mördare ”man” eller ”kvinna” är det mycket svårt att genomföra undersökningen på något annat sätt, och jag syftar inte heller att undersöka fler kön än man och kvinna.

De frågeställningar jag kommer använda mig utav är följande:

- Hur framställs kvinnliga respektive manliga mördare i tidningarna Expressen och Aftonbladet?
- Varför porträtteras kvinnliga respektive manliga mördare som de gör i tidningarna Expressen och Aftonbladet? Kan texternas utformning spåras till en samhällsnorm, såsom könsroller?

Frågeställningarna har formulerats på det här viset då jag har en föreställning om att det kommer gå att finna skillnader i beskrivningarna av manliga och kvinnliga mördare. Om så inte varit fallet hade den andra frågeställningen inte behövt tas med. Min hypotes har grundat sig i inläsning av tidigare studier som skrivit om liknande fenomen (se avsnitt 3) som därmed gett mig en uppfattning om vart min egen studie är på väg. Därmed är denna studie en

prövning av den mediala diskursen för att ta reda på om min hypotes stämmer. Om den visar sig göra det kommer den andra frågeställningen bli högst aktuell, om inte kommer den att få mindre utrymme.

1.2 Material och avgränsningar

Avsnittet som följer kommer presentera det material jag använt mig utav i uppsatsen. Inledningsvis kommer det empiriska materialet att introduceras och förklaras, och i det kapitlet kommer också urvalskriterier, avgränsningar, källkritik och etiska bedömningar diskuteras. Vidare kommer även sekundärlitteraturen presenteras.

1.2.1 Empiriskt material

Mitt empiriska material kommer bestå av tidningsartiklar från två av Sveriges största kvällstidningar, Expressen och Aftonbladet. När tidningar studeras bör det tas i beaktning att dessa kan ha en viss ideologisk inriktning som kan påverka studien, varpå jag valt Aftonbladet som är en oberoende socialdemokratisk tidning⁴ medan Expressen är oberoende liberal⁵ för att både de ideologiska blocken i Sverige ska finnas representerade. Följaktligen kommer tidningarnas politiska ståndpunkter inte ha någon betydelse för denna studie och det kommer inte diskuteras mer. De två tidningarna har valts ut specifikt av flera skäl, till att börja med för att de delvis försörjer sig på försäljning av lösnummer.⁶ Det leder bland annat till att de ständigt behöver konkurrera om de mest intressanta rubrikerna för att folk ska köpa just deras tidning. Självfallet påverkas då också vilken typ av nyheter som publiceras i tidningen samt i vilken utsträckning det skrivs om olika händelser. I praktiken kan det innebära att dessa tidningar skriver mycket om händelser som allmänheten kan tycka är spännande och vilja läsa mer om, till exempel mord. Under inhämtningen av material kunde det konstateras att både Aftonbladet och Expressen skrev mer om denna företeelse än andra tidningar, till exempel Dagens Nyheter.

Vidare är Aftonbladet och Expressen två av Sveriges största tidningar med en räckvidd för Aftonbladet på 3 403 000 personer per dag⁷ och Expressen på 735 000 personer per dag⁸. Eftersom läsarskaran är så omfattande är det en stor del av befolkningen som får ta del av

---

⁴ Aftonbladet, "Vanliga frågor – och svaren", ansvarig utgivare Jan Helin, 2010-04-22.

⁵ Expressen, "Om Expressen", ansvarig utgivare Thomas Mattson, inget angivet datum.

⁶ Expressen, "Om Expressen", ansvarig utgivare Thomas Mattson, inget angivet datum.

⁷ Aftonbladet, "Aftonbladet i siffror", ansvarig utgivare Jan Helin, inget angivet datum. Siffror tagna från september 2014.

⁸ TS Mediefakta, "Expressen inklusive GT och Kvällsposten", VD Maria Rosengren, inget angivet datum. Användes då Expressens egen sifvertjänst inte var tillgänglig för tillfället.

Aftonbladets och Expressens presentation av händelser. Då media innehar en viktig maktposition i det avseendet att de kan påverka människors åsikter är jag intresserad av att undersöka vilken bild av könen man och kvinna dessa två tidningar förmedlar, vare sig det är ett medvetet val eller inte. I den här undersökningen kommer jag att använda mig utav fenomenet mord och undersöka hur dessa två tidningar skriver om kvinnliga respektive manliga mördare. Jag vill återigen påpeka att jag är medveten om att det finns fler kön än man och kvinna, men då de två medierna jag undersöker i huvudsak använder sig utav pronomen han eller hon när de beskriver mördare är det mycket svårt att genomföra studien på annat sätt. Huruvida de omskrivna mördarna identifierar sig som man eller kvinna är för mig irrelevant då studien syftar till att undersöka hur medier beskriver de två könen. Artiklarna jag använt mig av är daterade mellan året 2004 och året 2014, tidsspannet avgjordes då det är en brist på omskrivna kvinnliga mördare i Sverige och ett kortare tidsspann hade inte genererat tillräckligt med artiklar för att kunna genomföra undersökningen i den formen jag vill. Eftersom synen på kön inte förändras så otroligt fort är jag övertygad om att det inte kommer ha någon betydelse för studien att en del artiklar är skrivna för tio år sedan.

Jag är medveten om att Expressen och Aftonbladet i vissas ögon anses vara mindre trovärdiga tidningar som endast är ute efter att skapa rubriker. Trovärdigheten spelar dock ingen avsevärd roll i min studie då jag endast syftar till att analysera hur tidningarna skriver, och inte hur något faktiskt är. För mig saknar det också betydelse om tidningarna skriver väldigt uppseendeväckande rubriker, det jag vill ta reda på är om sättet de skriver på är påverkat av könsnormer.

Jag har valt ut fenomenet mord eftersom studien blir mer fokuserad om endast ett brott används. Varför jag valt just mord är för att det är ett människorättsbrott av den grad att det kränker en av de mest grundläggande rättigheterna, rätten till liv. Eftersom mord anses vara en väldigt allvarlig våldshandling kan det ge upphov till att det särskiljer sig mellan hur kvinnliga respektive manliga mördare beskrivs, varpå jag valt just denna företeelse för att ta reda på om min hypotes stämmer. Jag kommer att avgränsa mig till fall där det har avlagts en fällande dom, dock är inte alla utvalda artiklar skrivna efter den fällande domen. Syftet med den fällande domen har endast varit att inte benämna en oskyldig person mördare, då jag anser det etiskt fel.⁹ Det viktigaste har varit att välja artiklar där media framställer personen som skyldig, varpå undersökningen kommer baseras på medias konstruerade bild av den

---

⁹ Det innebär att jag kommer utgå ifrån personer som det svenska rättssystemet avgjort är mördare, vilket emellertid inte behöver vara korrekt. Det är dock svårt för mig att ta reda på huruvida någon blivit oskyldigt dömd eller inte.

skyldige mördaren. Jag kommer också att utgå ifrån fall där mördaren konstaterats ”frisk”¹⁰ av den rättspsykiatriska undersökningen då jag anser att jämförelsevärdet blir lägre om en beskriven frisk person blir jämförd med en beskriven psykiskt sjuk. Det är dock viktigt att poängtera att i frågan om skyldighet och frisk/sjuk utgår jag ifrån mediebilden, vilket inte nödvändigtvis behöver vara det som är sant. Då uppsatsens syfte endast är att avgöra hur den mediala bilden kring den kvinnliga och manliga mördaren konstrueras är det dock inte av relevans för studien om det skulle visa sig att någon mördare i ett senare skede visade sig vara oskyldig. Det viktigaste är följaktligen att mördaren beskrivs som skyldig i de artiklar jag valt ut. Vidare kommer jag också försöka att matcha brotten i den utsträckningen det är möjligt. Med det menar jag att när jag jämför manliga och kvinnliga mördare kommer jag ta hänsyn till vilken typ av mord de begått, till exempel om en man mördat ett barn kommer jag även använda mig av ett fall då en kvinna mördat ett barn. Det gör jag för att jämförelsevärdet ska bli så stort som möjligt, då det möjligen kan skilja sig i beskrivningen om ett barn eller vuxen blivit mördad.

I urvalsprocessen har jag först sökt upp mordfall som jag ansett kunnat vara intressanta för min studie för att därefter söka på dessa fall på Aftonbladets och Expressens internetsidor samt databaserna Retriever och Artikelsök.¹¹ Jag har därefter sållat bort de artiklar som skrivits innan 2004 samt fall där mördaren antingen inte beskrivits skyldig eller bedömts psykiskt sjuk. Av de kvarvarande fallen har jag valt ut en eller två artiklar per mördare som jag sedan kommer använda mig utav i studien. Jag kommer använda tio artiklar, fem om manliga och fem om kvinnliga mördare. De slutgiltiga artiklarna har efter att ha passerat mina ovanstående kriterier valts ut utifrån hur representativa de varit för diskursen. Jag är medveten om att omfånget på studien begränsar mig i den meningen att jag inte har möjligheten att använda mig av flera artiklar, varpå resultatet inte nödvändigtvis behöver vara representativt för den mediala diskursen. Jag ser dock inte det som ett problem då jag endast är ute efter att pröva ett utsnitt av den mediala diskursen för att ta reda på om det förekommer beskrivningar som är påverkade av de traditionella könsrollerna. Min analys kommer utgå ifrån citat från artiklarna vilket innebär att hela artiklarna inte kommer presenteras. Det valet avgjordes då jag anser att citat från artiklarna bäst kan belysa hur framställningen sker. Det

---

¹⁰ Jag använder citationstecken då den rättspsykiatriska undersökningen endast inkluderar ett fåtal psykiska tillstånd som kan vara orsaken till att en människa begår brott, men den utelämnar vissa andra diagnoser varpå personen i fråga inte nödvändigtvis är ”fullt psykiskt frisk”. I resten av studien kommer citationstecken inte användas men jag ber läsaren vara medveten om att benämningen frisk är utifrån rättspsykiatriens definition av frisk och det behöver således inte vara korrekt.

¹¹ Det framkom dock att både Aftonbladet och Expressen sparade artiklar på sina internetsidor i tillräckligt stor utsträckning för att dessa sidor inte skulle behöva komma till användning, med undantag för ett fall där Retriever användes.

begränsar mig i den meningen att det inte är möjligt att i en studie med det här omfånget citera allting i artiklarna, och jag har därför valt ut de citat som bäst belyser diskursen.

Eftersom jag använder mig av redan publicerade offentliga artiklar är det inte min uppgift att avgöra huruvida det är etiskt att publicera mördarnas namn eller inte, då de redan är publicerade. Jag har beslutat mig för att i de fall där mördarens namn är offentligt använda mig av dennes förnamn, och i de fall där namnet inte nämns kommer jag att använda ett fingerat namn för att läsaren lättare ska kunna följa med i analysen.

1.2.2 Sekundärlitteratur

Då arbetet kommer vara centrerat kring kvinnliga och manliga könsroller där bland annat aggressivitet kommer ha en nyckelroll har jag valt att använda mig utav två arbeten om just detta för att tolka mina resultat. I *Deconstructing the myth of the nonaggressive woman* skriver Jacquelyn W. White och Robin M. Kowalski om den stereotypa uppfattningen att män anses vara aggressiva medan kvinnor anses vara omhändertagande.¹² De diskuterar sedan hur dessa antaganden visats vara felaktiga¹³ vilket innebär att dessa könsroller är ett samhällsfenomen snarare än en biologisk faktor. White och Kowalski hävdar att dessa stereotypa könsroller positionerar män i ett överläge i samhället då makt och aggressivitet ofta går hand i hand.¹⁴ De menar att om kvinnan anses vara svag och icke-aggressiv hamnar hon i en beroendeställning till mannen som måste skydda henne, vilket skapar ett maktförhållande.¹⁵

Detta indikerar att det inte nödvändigtvis är positivt att tillhöra könet som oftast inte betraktas som våldsam, trots att våld sällan anses vara något positivt. I slutsatsen konstateras det att genom att dekonstruera myten om den icke-aggressiva kvinnan kan maktförhållandet som skapas förminska.¹⁶ Då just våldsbrottet mord kan ses som en aggressiv handling anser jag det högst relevant att använda denna studie till tolkning av mitt eget resultat, för att således kunna avgöra om myten om kvinnan som icke-aggressiv och mannen som aggressiv avspeglas i de mediala kanalerna.

Ett annat relevant verk som liknar det ovan nämnda är Birgitta Svenssons kapitel ”könets destabilisering” i boken *Våldets mening, makt, minne och myt*. Hon skriver om att våld inte är förenligt med den traditionella kvinnorollen utan i stället passar in på

---

¹² Kowalski, Robin M. & White, Jacquelyn W, ”Deconstructing the Myth of the Nonaggressive Woman - A Feminist Analysis”, *Psychology of Women Quarterly*, nr. 18, 1994, 487-508, s. 489.

¹³ Kowalski & White, 1994, s. 490.

¹⁴ Kowalski & White, 1994, s. 492.

¹⁵ Kowalski & White, 1994, s. 492.

¹⁶ Kowalski & White, 1994, s. 504.

mansidealet.¹⁷ Efter en undersökning av rättsfall från 1880-talet har hon bland annat kommit fram till vilka olika typer av brott som kopplats till det kvinnliga och manliga könet.¹⁸ Brott som förknippats med det manliga könet har ofta haft en aggressiv, rättfram och högljudd karaktär medan kvinnliga brott ofta påståtts vara listiga eller kopplat till hennes karaktär som kvinna, såsom barnamord.¹⁹ Sedan följer en undersökning av några utvalda fall från 1880-talet där kvinnans könsroll analyseras i förhållande till brottet.²⁰ Det mest väsentliga för min egen studie är det hon skriver om att våldsbrott som begås av kvinnor också är ett ifrågasättande av könsordningen²¹, där mannen är överordnad kvinnan. Det är ett faktum att kvinnor begår färre brott än män, varpå de situationer där de gör det blir ett avvikande från normen – och inte bara brottsnormen, utan även deras könsnorm.²² Som ett resultat av att frångå sin könsroll beskriver Svensson det som att kvinnorna uppnår en status som manliga, vilket också fråntar dem statusen som underordnade.²³ Denna poäng är något som också framkommer i *Deconstructing the myth of the nonaggressive woman* och som bygger på premissen att våld och makt ofta är sammanlänkade. Det är intressant för min studie om det skulle framkomma att kvinnors våld förminskas i jämförelse med mäns våld (vilket är min hypotes) eftersom det då kan bygga på att kvinnors könsroll inte relateras till våld samt att det reproducerar en maktordning där kvinnorna framställs som offer för mäns makt, trots att de i själva verket är en gärningsperson. Dessa båda verk kan då bidra till tolkning av det resultatet som framkommer i analysen.

---

¹⁷ Svensson, Birgitta ”Könets destabilisering – Kvinnor som våldsvarkare och gärningsmän” i Österberg, Eva & Lindstedt Cronberg, Marie (red.), *Våldets mening: makt, minne, myt*, Nordic Academic Press, Lund, 2004, s. 148.

¹⁸ Svensson i Österberg & Lindstedt, 2004, s. 151.

¹⁹ Svensson i Österberg & Lindstedt, 2004, s. 150.

²⁰ För mer om det se ss. 152-157 i Svensson i Österberg & Lindstedt, 2004.

²¹ Svensson i Österberg & Lindstedt, 2004, s. 157.

²² Svensson i Österberg & Lindstedt, 2004, s. 157.

²³ Svensson i Österberg & Lindstedt, 2004, s. 158.

2 Metod och teori

I det här avsnittet kommer jag att presentera min metod och teori. Metoden och teorin kommer ha ett nära samspel med varandra då metoden jag använder mig utav förutsätter en teori för att kontextualisera fenomenet som undersöks, vilket kommer förklaras noggrannare nedan. Trots det nära samspelet kommer metoden och teorin att förklaras under varsitt avsnitt för att förenkla för läsaren.

2.1 Norman Faircloughs kritiska diskursanalys

Syftet med denna studie är att undersöka hur den mediala diskursen i Sverige beskriver manliga respektive kvinnliga mördare, avgränsat till två medier (Aftonbladet och Expressen). Min hypotes, som uppkommit efter inläsning av liknande studier, är att det existerar en skillnad i hur de två könen skildras i medier. För att kunna bekräfta eller falsifiera denna hypotes kommer jag att dekonstruera texterna i artiklarna med hjälp av Norman Faircloughs kritiska diskursanalys. Genom att kritiskt granska textmaterialet hoppas jag kunna upptäcka om det existerar några skillnader mellan hur könen framställs och i så fall kunna spåra det till ett samhällsfenomen. Faircloughs kritiska diskursanalys syftar till att upplysa om att vår användning av språket beror på orsaker och får effekter vi kanske inte alltid uppmärksammar, och det är även möjligt att upptäcka kopplingar mellan språk och maktutövning.²⁴ Denna metod fungerar väl till den här typen av studie då det är möjligt att det kan existera en koppling mellan en maktstruktur i samhället och texter i svensk media. Det jag vill uppnå med Faircloughs kritiska diskursanalys är till att börja med att ta reda på om de två könen beskrivs olika och sedan undersöka vilka rådande diskurser i samhället som ligger till grund för hur de mediala kanalerna uttrycker sig.

Fairclough beskriver att en diskurs innehåller tre dimensioner: text, diskursiv praktik och social praktik.²⁵ Han hävdar att det finns kopplingar mellan dessa tre och att det således är nödvändigt att analysera alla tre dimensioner i en diskursanalys.²⁶ I den här studien kommer jag att använda mig specifikt av Faircloughs kritiska diskursanalys inriktad på mediala kanaler. Inom denna inriktning finns det två perspektiv som går att applicera, analys av

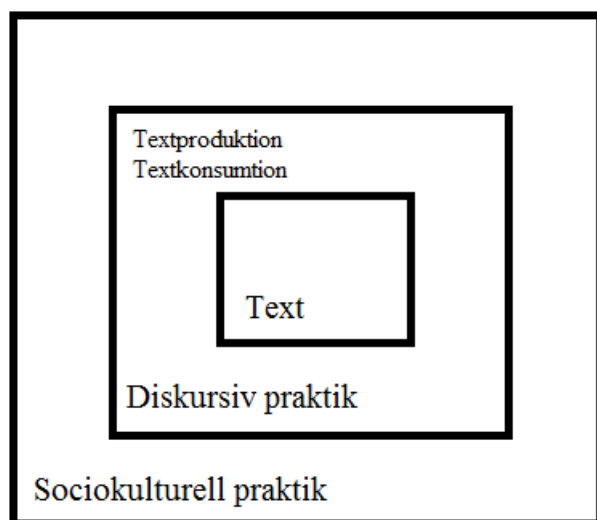
---

²⁴ Fairclough, Norman, *Media discourse*, Edward Arnold, London, 1995 (1) s. 54.

²⁵ Fairclough, Norman, *Critical discourse analysis: the critical study of language*, Longman, London, 1995 (2) s. 74.

²⁶ Fairclough, 1995 (2), s. 74.

kommunikativa händelser (*analysis of communicative events*) och analys av diskursordningen (*analysis of the order of discourse*). Min studie kommer främst att fokusera på analys av kommunikativa händelser. Fairclough själv påpekar att fokus kan läggas på olika delar av hans analys beroende på syftet med studien.²⁷ Analysen av diskursordningen sammanfaller till viss del med den diskursiva praktiken då den syftar till att analysera hur diskursordningen är strukturerad samt vilka kopplingar som existerar till närliggande diskursordningar.²⁸ Det viktigaste för min studie är inte specifikt det, utan snarare vilka diskurser som används i produktion och konsumtion av texten. Då det kan utläsas endast genom att analysera den diskursiva praktiken (som kommer förklaras närmre senare i det här avsnittet) kommer inte analysen av diskursordningen vara av relevans för mig. En analys av kommunikativa händelser syftar till att analysera relationen mellan texten, den diskursiva praktiken och den sociokulturella praktiken²⁹ vilket jag tror kommer hjälpa mig att besvara mina frågeställningar, nämligen hur den mediala diskursen porträtterar kvinnliga respektive manliga mördare samt varför de framställs på det sättet. Relationen mellan dessa tre dimensioner går att förstå enligt denna figur³⁰ där den diskursiva praktiken är det som medlar

mellan texten och den sociokulturella praktiken.³¹ De tre dimensionerna analyseras separat och sedan kan en slutsats dras om hur en text är utformad, vilka diskurser som legat till grund för produktionen av texten samt läsarens tolkning av texten och slutligen om till exempel en maktordning i samhället påverkat varför texten skrivits som den gjorts.

²⁷ Fairclough, 1995 (1), s. 62.

²⁸ Fairclough, 1995 (1), ss. 62-63.

²⁹ Fairclough, 1995 (1), s. 57.

³⁰ Bilden finns ursprungligen i Fairclough, 1995 (1), s. 59, och jag har ritat en egen variant på svenska.

³¹ Fairclough, 1995 (1), ss. 59-60.

När den första dimensionen analyseras, text, ska det empiriska materialet detaljstuderas. Det är möjligt att ha olika fokuspunkter beroende på vad som vill uppnås med analysen. Det Fairclough själv nämner som kan analyseras på denna nivå är till exempel hur texten är uppbyggd grammatiskt, hur meningar är ihopsatta eller vilken struktur texten har.³² Vidare är det även möjligt att analysera representation, hur presenterade personers identitet konstrueras eller relationer mellan presenterade personer.³³ I min text kommer identiteter att fylla en viss funktion utan att det specifika ordet identitet används. Texten kommer i stället att ha sin fokus på ordet ”roller”, mer specifikt ”könsroller”, som kan tolkas som att en identitet tillskrivs en människa på basis av deras kön. Fairclough påpekar också att analysen både kan användas för att analysera existerande fenomen i en text likväl som frånvarande element.³⁴ När jag granskar de artiklarna som kommer utgöra mitt empiriska material kommer jag fokusera på vilka ord som används i skildringen av kvinnliga respektive manliga mördare och därmed vilken identitet som konstrueras kring de båda könen och deras roller. Huvudsakligen kommer jag i den textuella analysen uppmärksamma om det existerar skillnader i hur könen skildras i artiklarna genom att uppmärksamma ordval. Det är dock inte möjligt att redan nu tala om vilka exakta textuella företeelser det kommer fokuseras på eftersom texterna ännu inte detaljstuderats, och det kommer således framkomma i analysen vilka fokuspunkter som visat sig mest relevanta.

Den diskursiva praktiken analyseras genom att undersöka vilka genrer och diskurser som präglade författaren när texten producerades samt vilka spår dessa har lämnat i texten (textproduktion).³⁵ Det innebär både omedvetna val om författaren till exempel är påverkad av normer i samhället samt om författaren medvetet använt sig utav särskilda diskurser för att påverka läsarens tolkning av texten. Vidare kan även läsaren vara påverkad av andra diskurser som även det påverkar tolkningen av texten (textkonsumtion).³⁶ Under den här punkten kommer jag följaktligen undersöka vilka diskurser som framförs i artiklarna och hur dessa artikuleras samt vilken funktion de fyller. Det kommer även diskuteras vilka rådande diskurser journalisterna kan vara påverkade av och hur det lämnar spår i texten.

Den sociokulturella praktiken kan förstås som olika element i samhället som påverkar inom vilka ramverk texter produceras. Några exempel på faktorer som kan påverka detta är

---

³² Fairclough, 1995 (1), s. 57.

³³ Fairclough, 1995 (1), s. 58.

³⁴ Fairclough, 1995 (1), s. 58.

³⁵ Fairclough, 1995 (1), s. 61.

³⁶ Fairclough, 1995 (1), s. 58.

ekonomiska, politiska (makt och ideologi) och kulturella (normer och identiteter).³⁷ I praktiken innebär det att rådande normer eller en makthierarki i ett samhälle kan påverka hur en artikel i en tidning utformas. I den här dimensionen har författaren möjlighet att kontextualisera fenomenet som undersöks då Fairclough själv inte bidrar med något specifikt ramverk som kan användas. I stället kan en teori appliceras för att förklara de samhällsfenomen som ligger till grund för att texten utformats på ett visst sätt. Jag kommer att använda mig utav ett genusteoretiskt ramverk för att kontextualisera artiklarna och förklara deras utformning. På så vis kommer metoden och teorin ha ett nära samspel med varandra.

Den kritik som går att rikta mot den kritiska diskursanalysen är bland annat uppbyggnaden innebär att det går att pröva ett utsnitt ur en diskurs och sedan via den sociokulturella praktiken dra väldigt generaliserande slutsatser. Det måste dock inte nödvändigtvis vara felaktigt då det kan väcka nya frågor som kan prövas med andra metoder på ett mer omfattande material. Dock är det viktigt att komma ihåg att ett väldigt avgränsat material, såsom mina tio artiklar, också endast kan ge väldigt begränsade svar. Det har jag förhållit mig till under min studie och jag är medveten om att mina resultat inte behöver vara representativa för den mediala diskursen. Det jag kommer fram till med hjälp av denna metod kanske inte är samma resultat som skulle framkomma med en mer omfattande metod. Jag har trots det avgjort att den kritiska diskursanalysen passar min uppsats väl då jag syftar till att undersöka huruvida texter som publiceras i medier är påverkade av könsnormer, vilket kan förstås som en typ av makthierarki. Då den kritiska diskursanalysen kan användas till just det anser jag att den fungerar väl i arbetet.

2.2 Genusteoretiskt ramverk

Fenomenet kön och våld har tolkats och förklarats utifrån en mängd olika ståndpunkter, och i denna studie kommer jag positionera mig inom det socialkonstruktivistiska fältet inriktat på genus. Det socialkonstruktivistiska ramverket används kontinuerligt i liknande studier som rör kön (se avsnitt 3) vilket bidrar till relevansen i att själv använda mig utav det. Detta eftersom studierna bidragit till min egen hypotes om att könsroller påverkar hur kvinnor och män beskrivs i mediala sammanhang varpå jag vill undersöka om det uttrycker sig i den svenska mediala diskursen. För att specificera mig inom det stora fältet som är genusteori har jag koncentrerat mig på en teoretiker, Raewyn Connell. Det begränsar mig i den mån att jag

---

³⁷ Fairclough, 1995 (1), s. 62.

endast kommer utgå ifrån ett perspektiv på genus, och således kan andra intressanta perspektiv uteslutas. Dock är det övergripande syftet med denna studie inte att teoretisera ett problem och därför har jag avgjort att en teoretiker kommer vara fullt tillräcklig. Jag har specifikt valt att använda mig utav Raewyn Connells bok *Om Genus* (eng. *Gender*) då hon undersöker ett vitt spektrum av aspekter där genus är relevant samt presenterar sin tolkning av vad genusbegreppet innebär. Det är dock viktigt att påpeka att termen genus är omdiskuterad och kan ha olika definitioner och jag kommer således endast utgå ifrån Connells definition. Kort sagt brukar det sägas att det finns ett biologiskt kön och ett socialt kön, genus. Vidare går det att diskutera huruvida genus faktiskt har något med det biologiska könet att göra eller om det endast är socialt konstruerat. Connell hävdar att genus fyller funktionen som samspelet mellan det sociala och biologiska.³⁸ Hon hävdar dock att genus inte är en avspegling av de biologiska könen skillnader utan snarare är en social struktur.³⁹ Det innebär att genus inte nödvändigtvis måste ha något att göra med de skillnader som existerar mellan de biologiska könen, utan genus kan se olika ut på olika platser. Främst beskriver Connell det som att genus är ett resultat av hur individer och grupper påverkas av sociala relationer i ett samhälle.⁴⁰

Det jag framförallt är ute efter är fokus på könsroller som en del av genusteorin.⁴¹ Som Connell skriver finns det en någorlunda allmänt accepterad syn på att kvinnor ska vara omvårdande, känslosamma och lättpåverkade medan män oftare tillskrivs attribut såsom aggressiva, envisa och rationella.⁴² Feminismens spridning i Sverige har bidragit till att dessa normer håller på att luckras upp, men de existerar fortfarande i viss utsträckning. I många sammanhang förväntas det olika av män och kvinnor, vilket i sig kan vara ett resultat av att de tillskrivs olika attribut. Connell skriver att de olika rollerna inte grundas i naturen men inte heller är något som endast blivit påtvingat oss socialt, utan det kan även vara så att människor själva placerar sig i dessa fack.⁴³ Förmodligen är det något som sker omedvetet hos många då det är enkelt att själv identifiera sig såsom andra identifierar en. Att agera emot normen kan också vara mycket påfrestande för en individ, särskilt i mer konservativa samhällen. Det tas även upp i boken där det skrivs att det finns folkrörelser som syftar till att få tillbaka det de anser vara den sanna kvinnligheten och manligheten.⁴⁴

Det finns de som olikt Connell förklarar genus som en avspegling av de biologiska

---

³⁸ Connell, Raewyn, *Om genus*, översättning från engelskan (*Gender*): Charlotte Hjukström, Daidalos, Göteborg, 2003, s. 49.

³⁹ Connell, 2003, s. 21.

⁴⁰ Connell, 2003, s. 20.

⁴¹ Connell, 2003, s. 50.

⁴² Connell, 2003, s. 58.

⁴³ Connell, 2003, s. 15.

⁴⁴ Connell, 2003, s. 16.

skillnaderna emellan könen och därmed argumenterar för att mäns överlägsna styrka och högre testosteronnivåer ger dem en aggressivitetsfördel i konkurrensen i samhället. Connell hävdar att dessa resonemang oftast utförs av män med syftet att upprätthålla genusordningen.⁴⁵ Det presenteras också att vissa kvinnor har en högre testosteronhalt än män samt att många äldre män har en högre östrogenhalt än kvinnor⁴⁶ vilket falsifierar idén om att de biologiska skillnaderna skulle ligga till grund för de sociala skillnaderna.⁴⁷ Trots det är det ändå vanligt att de biologiska skillnaderna används som argument för att legitimera särbehandling av de två könen i sociala sammanhang.

Att referera till biologiska faktorer som legitimering för en särskiljning av könets egenskaper är bekvämt eftersom det biologiska könet främst ses som en dikotomi.⁴⁸ Det är därmed möjligt att dela upp befolkningen i två och förvänta sig olika saker av de två grupperna. Att kvinnor tillskrivs attributet omvårdande medan männen tillskrivs attributet aggressiva kan skapa förutfattade meningar om hur dessa kommer agera i olika situationer. Därmed är jag övertygad om att det här teoretiska ramverket kommer bidra positivt till min studie då jag undersöker ett fenomen som främst är synonymt med den manliga könsrollen. Jag kommer att ha min utgångspunkt i att skillnaderna mellan de olika könets agerande, som Connell påstår, inte grundas i biologiska skillnader utan i en struktur i samhället. Utifrån detta kommer jag undersöka om det existerar förlegade könsroller i den mediala diskursen som då i så fall kan reproduceras. Eftersom genus är en social konstruktion är det både föränderligt och kontextbaserat varpå det är möjligt att samhället i Sverige, och även de mediala kanalerna, anpassat sig efter den nya modernare synen på kvinnan och mannen som mindre olika.

---

⁴⁵ Connell, 2003, s. 47.

⁴⁶ Connell, 2003, ss. 49-50, refererar till Lesley Rogers, 2000.

⁴⁷ Connell, 2003, ss. 46-50.

⁴⁸ Jag är dock medveten om att det inte är en dikotomi men många ser det fortfarande så.

3 Litteraturförankring och tidigare forskning

Här kommer jag att presentera de centrala verk som tidigare publicerats inom forskningsfältet och vilka teman dessa fokuserar på. Fokus kommer ligga på studier om hur mördare porträtteras inom mediala kanaler då jag inte är ute efter att undersöka själva brottet utan endast hur det skrivs om det. Det finns ett antal studier som behandlar ämnet kvinnliga mördare i media, men det saknas relevant forskning kring det manliga könet i det sammanhanget. Det kan vara ett resultat av att manlighet och aggressivitet ofta kopplas ihop varpå det helt enkelt inte varit intressant att undersöka det fenomenet, åtminstone inte lika intressant som den kvinnliga motsvarigheten då kvinnlighet och aggressivitet ofta inte anses förenligt. Jag är dock övertygad om att det även är relevant att undersöka männen när könsroller är i fokus eftersom det inte är något som enbart drabbar kvinnor. Följaktligen kommer jag ta reda på om de manliga gärningspersonerna beskrivs i enighet med sin könsroll, likaså som om kvinnorna gör det. På det viset är det också möjligt att kontextualisera beskrivningarna kring kvinnor och ta reda på om skrivelserna är unika för just dem eller om skrivelser om män följer samma mönster. Följaktligen innebär det dock att denna forskningsöversikt endast kommer behandla de studier där kvinnliga mördare är i fokus, vilket kan ses som en brist men också en styrka då min studie syftar till att lyfta upp något som tidigare inte fått så stor uppmärksamhet. Förhoppningsvis kan det leda till fler studier i framtiden.

3.1 Internationell forskning

I *An evil monster and a poor thing, female violence in the media* gör Eileen Berrington och Paëivi Honkatukia en komparativ analys mellan hur en finsk (Sanna Sillanpää) och en engelsk (Rosemary West) mördare beskrivs i medier i de respektive länderna. De två brotten som kvinnorna begått skiljer sig avsevärt ifrån varandra då Sillanpää impulsivt sköt fyra män medan West tillsammans med sin make kidnappade, misshandlade, våldtog och mördade kvinnor under 20 års tid.⁴⁹ Sillanpää visade sig också vara schizofren varpå rapporteringen i

---

⁴⁹ Berrington, Eileen & Honkatukia, Paëivi, "An Evil Monster and a Poor Thing: Female Violence in the Media", *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, ISSN 1404-3858, nr 3, 2002, 50-72, s. 50.

de mediala kanalerna ofta diskuterade hennes sjukdom snarare än själva brottet.⁵⁰ Som rubriken också antyder innebar det att den ena av de två mördarna, West, framställs som ”an evil monster” medan den andra, Sillanpää, framställs som ”a poor thing”. Det anspelar på att det existerar en dikotomi där en kvinnlig mördare antingen är galen eller rakt igenom ond (eng. *mad/bad*).⁵¹ I princip kan det konstateras att denna dikotomi är ett verktyg allmänheten kan använda sig av för att acceptera kvinnliga mördare då våldsamt oftast inte är ett attribut som tillskrivs kvinnorollen. Genom att beskriva kvinnliga mördare som antingen galna eller onda går det att hitta en förklaring till våldsamt utan att behöva koppla ihop den med kvinnorollen.

Denna artikel inspirerade i sin tur Georgie Ann Weatherby, Jamie Blanche och Rebecca Jones att göra en likadan undersökning med två amerikanska kvinnor, Andrea Yates och Aileen Wuorno. I *The value of life, female killers and the female mystique* analyserar de både medieartiklar och brev som redaktören på tidningen mottog som rörde fallen för att få en uppfattning om vad allmänheten ansåg om fallen.⁵² Även här är det värt att påpeka att brotten de båda kvinnorna begått skiljer sig avsevärt från varandra då Yates mördade sina fem barn medan Wuorno mördade sju okända män.⁵³ Likaså här visade det sig att Yates led av psykiska problem medan Wuorno framstod som frisk.⁵⁴ Med stor sannolikhet är det en faktor som påverkat den mediala rapporteringen av fallen. Precis som Berrington och Honkatukia använder de sig av galen/ond dikotomin och diskuterar bland annat att straffen för en kvinna som anses vara galen generellt är lite lägre än för en som anses vara ond.⁵⁵

Galen/ond dikotomin är ett centralt tema i studier om hur kvinnor som mördar presenteras i media. Jag förhåller mig dock kritisk till dessa två studier på grund av den stora variationen i brotten som begåtts av kvinnorna, eftersom det är möjligt att den mediala beskrivningen skiljer sig åt endast på grund av brottens olika karaktärer. Båda studierna sätter dessutom stämpeln ”galen” på en person som av en rättspsykiatrisk undersökning konstaterats schizofren, vilket kan komma att påverka den mediala rapporteringen. Användningen av de två, av rättspsykiatrin konstaterade alternativt av media framställda, schizofrena personerna framstår som ett medvetet val för att kunna kategorisera en av personerna som ”galen”. Studiernas resultat hade varit mer användbart om brottens karaktär hade varit likvärdiga samt

---

⁵⁰ Berrington & Honkatukia, 2002, s. 50.

⁵¹ Berrington & Honkatukia, 2002, s. 50.

⁵² Gonzaga, Jamie Blanche, Gonzaga, Rebecca Jones & Weatherby, Georgie Ann, ”The Value of Life: Female Killers & the Feminine Mystique”, *Journal of Criminology and Criminal Justice Research & Education*, vol 2, nr 1, 2008, inga utskrivna sidnummer så första sidan räknas som sida 1, s. 10.

⁵³ Gonzaga, Gonzaga & Weatherby, 2008, ss. 2-3.

⁵⁴ Gonzaga, Gonzaga & Weatherby, 2008, s. 7.

⁵⁵ Gonzaga, Gonzaga & Weatherby, 2008, s. 7.

om de båda fått samma stämpel i den rättspsykiatriska undersökningen.

Utifrån detta anser jag att det finns mer relevant forskning inom fältet, bland annat av Johanna Maria Kronstedt. I sin avhandling *Medias kategorisering av kriminella kvinnor* gör hon en kvalitativ innehållsanalys av mediala artiklar som beskriver fyra kvinnliga mördare/dråpare i Finland.⁵⁶ Hon använder sig av kvinnor som utfört brott av en liknande karaktär för att det ska bli en mer korrekt jämförelse.⁵⁷ Dock använder sig även Kronstedt av en mördare (Sillanpää) som konstaterats ha diagnosen paranoid schizofreni⁵⁸, varpå rapporteringen ändå kan skilja sig på grund av det. I sin avhandling undersöker hon huruvida de mediala kanalerna beskriver kvinnornas utseende, personlighet eller beteende och i vilken utsträckning det sker.⁵⁹ Det hon kommer fram till är dock att beskrivningarna är relativt könsneutrala, vilket hon själv tolkar som ett resultat av att Finland har en lång tradition av jämställdhet.⁶⁰ Hon avslutar med en uppmaning om att forskning borde göras även kring hur manliga mördare rapporteras i den mediala diskursen för att på så vis kunna jämföra om kvinnorna och männen behandlas olika.⁶¹

3.2 Svensk forskning

Ovanstående nämnda verk är alla utförda i en medial diskurs i ett annat land än Sverige. Det mest relevanta verk som rör just den svenska diskursen är boken *Gärningsmannen är en kvinna, en bok om kvinnlig brottslighet* av Suzanne Kordon och Anna Wetterqvist. Boken behandlar ämnet kvinnlig brottslighet i allmänhet, men det mest väsentliga för min egen studie är kapitlet som beskriver kvinnliga brottslingar i media. I kapitlet diskuteras flertalet kvinnliga brottslingar och hur media rapporterat om dessa. Utan att explicit använda sig av galen/ond dikotomin berörs ämnet vid ett flertal tillfällen, till exempel kategoriseras de olika beskrivningarna som ofta uppkommer då kvinnliga mördare beskrivs. Några som nämns är den onda, den sjuka, den lössläppta, den moderliga, den farliga och den offerlika.⁶² Vidare

---

⁵⁶ Kronstedt, Johanna Maria, *Medias kategorisering av kriminella kvinnor - fyra finländska kvinnliga mördare och dråpare*, Helsingfors Universitet, Statsvetenskapliga fakulteten, Pro gradu avhandling, 2013, s. 41.

⁵⁷ Kronstedt, 2013, s. 40.

⁵⁸ Kronstedt, 2013, s. 50.

⁵⁹ Kronstedt, 2013, s. 66.

⁶⁰ Kronstedt, 2013, s. 71.

⁶¹ Kronstedt, 2013, s. 73.

⁶² Kordon & Wetterqvist, 2012, s. 176.

förekommer också exempel ur den svenska mediala diskursen där kvinnliga brottslingar kategoriseras inom någon av ovanstående kategorier.⁶³

3.3 Studiens positionering i forskningsfältet

Det jag funnit saknats i de studier jag tagit del av, och som Kronstedt även påpekade, har varit en jämförelse med hur den manliga mördaren framställs i medier för att undersöka om det sker i enighet med hur den kvinnliga mördaren framställs. Det någorlunda samstämmiga resultatet de tidigare undersökningarna kommit fram till är att idén om kvinnan inte är förenlig med att begå mord. Resultatet blir att kvinnliga mördare i medier implicit kategoriseras som antingen galna eller onda för att det ska bli lättare att acceptera fenomenet kvinnliga mördare. Det jag vill göra är att undersöka hur det skrivs även om manliga mördare för att kunna jämföra det med hur det skrivs om kvinnliga mördare. Endast då går det att få svar på om det existerar en skillnad i könens porträttering. Med det sagt kommer jag gå in i undersökningen med en hypotes om hur det kommer skrivas om kvinnor, det jag däremot helt saknar är en föreställning om hur manliga mördare porträtteras i den mediala diskursen.

Jag bör klargöra att jag till skillnad från flertalet tidigare studier inte kommer använda mig utav galen/ond dikotomin. Motiveringen till det valet är att jag anser att en dikotomi inte är tillräcklig för att kategorisera människor, och jag är inte heller ute efter att bepröva den idén inom den svenska mediala diskursen. Dessutom har jag konstaterat att den tidigare användningen av galen/ond dikotomin förutsatt en friskförklarad och en beskriven psykiskt sjuk kvinna, där den psykiskt sjuka blivit kategoriserad galen. Min studie kommer endast utgå ifrån fall där mördaren blivit bedömd psykiskt frisk för att motverka att beskrivningarna skiljer sig åt på grund av det mentala tillståndet. Genom att undersöka eventuella skillnader i framställningen av kvinnliga och manliga mördare kommer jag i stället kunna ta reda på om det föreligger några stereotypa könsroller till grund för den mediala diskursens beskrivningar.

---

⁶³ Förutom detta svenska verk finns ytterligare en studie som behandlat ämnet kvinnliga mördare i media, Kristina Lunds magisteruppsats *Mördare och mödrar – en medial berättelse om kvinnliga livstidsfångar*. Tyvärr är denna uppsats opublicerad och jag har därmed inte haft möjlighet att få tillgång till den. Jag har även varit i kontakt med institutionen där den publicerades 2003 utan resultat.

4 Utvalda mordfall

Här presenterar jag en kortfattad lista på de fallen jag använt mig av så det blir tydligt vilken typ av mord som skett i varje fall. Det går att konstatera att de fall som använts nästan uteslutande omfattar en person som dödat sin nuvarande eller expartner/sambo, med undantaget för två fall där barn har varit offret (varpå den ena gärningspersonen var en kvinna och den andra en man). Med syftet att göra fallen så jämförbara som möjligt anser jag att det räcker med att nämna vilken relation gärningspersonen hade till offret och inte exakt hur mordet begåtts. Antalet artiklar som används per kön kommer vara lika många även om antalet mördare skiljer sig åt. Som tidigare nämnt kommer förnamn presenteras på de som nämnts med namn i artiklarna, och de som inte nämnts med namn kommer tillskrivas ett fingerat namn för att läsaren enklare ska kunna följa diskussionen kring de olika fallen. Denna lista kommer endast presentera mordet som diskuterats i den utvalda artikeln jag använder mig av, det innebär emellertid inte att dessa människor inte är dömda för andra brottsliga handlingar tidigare.

Kvinnor:

Isabella, mördade sin pojkvän.

Matilda⁶⁴, mördade sin pojkvän.

Christine, mördade två barn hon inte var besläktad med.

Jeanette, mördade sin sambo.

Carina, mördade sin man.

Män:

Anders, mördade ett barn han inte var besläktad med.

Glenn, mördade sin exsambo.

Jan-Erik, mördade sin sambo.

Bertil⁶⁵, mördade sin fru.

---

⁶⁴ Fingerat namn.

⁶⁵ Fingerat namn.

5 Analys

I det här avsnittet kommer jag utföra de två första dimensionerna av Faircloughs kritiska diskursanalys: analys av texten och den diskursiva praktiken. Den textuella analysen kommer utföras på de tio artiklar som utgör mitt empiriska material där citat från dessa kommer användas för att belysa vad som poängteras i artiklarna. Citaten kommer utgöra material för jämförelse av hur de båda respektive könen porträtteras i de mediala kanalerna. Det här avsnittet kommer också generera ett svar på den första frågeställningen, nämligen ”Hur framställs kvinnliga respektive manliga mördare i de svenska tidningarna Expressen och Aftonbladet?” När texterna är analyserade kommer resultatet utvecklas till en diskussion om den diskursiva praktiken, det vill säga vilka rådande diskurser som påverkat författaren och läsaren i produktionen och konsumtionen av texten. Vidare kommer resultatet av dessa två dimensioner utvecklas till en diskussion (i avsnitt 6) där det genusteoretiska ramverket kommer appliceras och således förklara hur genus påverkar hur texterna skrivs. Det kommer även innefatta den tredje dimensionen i Faircloughs kritiska diskursanalys, den sociokulturella praktiken.

5.1 Den textuella analysen

Under hela rättegången har Isabella gett ett iskallt, ointresserat och obekymrat intryck - förutom vid något tillfälle då hon tyckte synd om sig själv. Enligt rättspsykiaterna [*sic*], som utrett Isabella [...] grundligt, är hon inte psykiskt störd. Däremot visar hon alla tecken på att vara psykopat.⁶⁶

Under tiden paketerade han ihop sin fru som han varit gift med sedan 2006. Hon lindades in i överkastet och virades in i tejp. Han ringde sin kusin som kom dit för att hjälpa till. Han bar ner henne på axeln. Lade in henne i bagageluckan. Han var iskall, säger den 23-årige kusinen.⁶⁷

---

⁶⁶ Persson Mats & Sprangers Jan, ”Psykopater kan inte känna skuld, empati och kärlek”, *Expressen*, 2005-05-29.

⁶⁷ Östman, Karin ”Tubay kvävdes – sen åt maken mat med barnen”, *Aftonbladet*, 2008-05-08.

Ovan jämförs ett fall där en kvinna mördat sin pojkvän med ett fall med en man (som tillskrivs namnet Bertil) som mördat sin fru. De båda beskrivs med samma attribut, ”iskall”. Det som skiljer beskrivningarna åt är att i kvinnans fall drar journalisten en slutsats om att hon, efter en rättspsykiatrisk undersökning som konstaterade henne frisk, sannolikt är psykopat. Jag tolkar det som att journalisten anser att det krävs en förklaring till att kvinnan begått ett mord i den formen. Då den rättspsykiatriska undersökningen inte bidragit med någon sådan förklaring väljer journalisten att på eget initiativ diagnostisera kvinnan med en personlighetsstörning. Trots att beskrivningen ”iskall” används på båda de ovanstående fallen väljer journalisten som skrivit om Bertil att acceptera faktumet att han begått ett iskallt mord, utan att föreslå ett sjukdomstillstånd. Följaktligen kan kvinnans tillskrivna personlighetsstörning tolkas som ett försök att transferera en del av skulden ifrån kvinnan till hennes personlighetsstörning. Förflyttningar av skuld likt denna var närvarande i flertalet artiklar, ytterligare ett exempel följer nu.

Ronald är nykter alkoholist sedan åtta år och har försökt hjälpa henne sedan år 2000. Precis som han hjälper andra missbrukare. Han har också försökt få myndigheterna att bistå kvinnan, men med magert resultat. [...] Men det här hade inte behövt hända om myndigheterna hade gjort det de borde ha gjort. Alla vet att de två inte kan umgås, säger han med en suck.⁶⁸

Den kvinnliga mördaren (tillskriven namnet Matilda) har mördat sin pojkvän och sedan sökt stöd hos ovan nämnda Ronald som varit hennes stödperson eftersom hon vid mordtillfället var missbrukare. I artikeln framgår det uttryckligen att myndigheter varit bristande i försök att bistå kvinnan med hjälp, vilket framställs som en anledning till att kvinnan mördat. I citatet ovan framgår det att kvinnan själv inte är den som får den största skulden, utan det är i stället de bristande myndigheterna som inte bistått kvinnan med den hjälp hon verkar ha behövt. Det är jämförbart med en artikel om Anders som innan han började begå brott varit med om en bilolycka där hans huvud kraftigt slagit i vindrutan. I denna artikel uttrycks det i stället ”Skyller på bilolyckan”⁶⁹ och ”Nu hävdar han att den smällen fick honom att börja begå brott”⁷⁰ där ordanvändningen ”skyller” tydligt indikerar att det är en bortförklaring från hans sida och inte en accepterad orsak till att han utfört ett mord. Händelsen hade likväl som i kvinnans fall kunnat konstrueras till en tragisk historia om vilket trauma det orsakat honom,

---

⁶⁸ Sprangers, Jan, ”Jag har stuckit kniven i honom”, *Expressen*, 2007-06-18.

⁶⁹ Tagesson, Eric, ”Skyller på bilolyckan”, *Aftonbladet*, 2008-07-20.

⁷⁰ Tagesson, Eric, ”Skyller på bilolyckan”, *Aftonbladet*, 2008-07-20.

men journalisten väljer i stället att avslå det som en bortförklaring. Överlag framkommer det i tidningsartiklarna att män lättare tillskrivs rollen som mördare, medan kvinnliga mördare i större utsträckning framställs som offer. I citatet nedan är det extra tydligt att det inte verkar existera någon problematik i att skuldbelägga mannen för det han gjort.

Jan-Erik [...] gnider ena tummen oavbrutet mot ovansidan av den andra. Som om han försöker putsa bort fingeravtrycken och göra tummen blank. Går inte. Är för sent. Marie är död och Jan-Erik [...]s händer är en mördares.⁷¹

Det här citatet bidrar med synen att det inte är några problem att kategorisera Jan-Erik som en brutal mördare som tagit livet av sin fru. Journalistens beskrivning syftar utan tvekan till att ingen ska förmå sig känna någon sympati med Jan-Erik, utan endast med offret Marie. Några beskrivningar i likhet med den ovan har inte återfunnits i några av artiklarna som berört kvinnliga mördare. I artiklarna som rör kvinnor är det i stället vanligare att skulden läggs på yttre faktorer eller att förmildrande omständigheter tas upp, till exempel om kvinnan har barn.

En av hennes döttrar har fått tillstånd att prata med sin mamma tio minuter, en gång i veckan. – Hon undrar hur det går i skolan och hur vi har det. Det märks att hon försöker hålla hoppet uppe men hon är också bra på att sätta upp en mask fast det är jobbigt, säger dottern. [...] Enligt en nära anhörig är Jeanettes högsta önskan att få ett kortare straff så hon kan komma ut tidigare för att vara med sina barn.⁷²

I det här fallet framställs det att det är synd om kvinnan som i själva verket har mördat sin sambo. Barnen sätts i fokus och det poängteras att hon lider mycket då hon inte får träffa dem. Hon benämns också vid flertalet tillfällen med epiteten ”fembarnsmamman” vilket verkligen uppmärksammar att hon har fem barn som saknar henne när hon är i fängelset. I denna artikel görs det en mycket större poäng av att det är synd om gärningspersonen och hennes barn, och inte om offret. Det skiljer sig avsevärt när en man mördar sin fru som han också hade barn tillsammans med:

Det är inte lätt att vara oberörd, när en man har strypt sina barns mor med dubbla sladdar och grävt ned henne på gården. [...] Jan-Erik [...] masserar tummarna, och försöker

---

⁷¹ Lindström, Lars, ”Lars Lindström: Jag hoppas bilden av den döende Marie plågar honom länge”, *Expressen*, 2007-02-09.

⁷² Sohlander Cassel, Annika, ”Högg ihjäl sin sambo”, *Aftonbladet*, 2012-12-26.

behärska sig. Det är för sent, det också. Marie är död, Jan-Erik [...] är en mördare och deras två barn har mist båda sina föräldrar.⁷³

För Jan-Erik används inte barnen som en förmildrande omständighet utan snarare tvärtom, Jan-Erik beskrivs som en förkastlig person som berövat sina barn på både sin mamma och pappa. Under inga omständigheter är det förmildrande att han också är far till barnen, utan det förvärrar endast situationen för honom. I Jeanettes fall bidrar barnen till en bild av henne som mer mänsklig medan faktumet att Jan-Erik har barn gör honom till ett monster. Den monstrosa bilden av männen är också återkommande i flera artiklar, medan det kring kvinnorna ofta konstrueras en tragisk historia.

Tecknen fanns där tidigt. Redan som tolvåring flyttade Carina [...] från föräldrahemmet och sina fyra syskon i Arboga till en släkting. Hon hade kontakt med barn- och ungdomspsykiatri, och bodde som tonåring på flera olika fosterhem. Det var där hon först drack sprit – och spriten kom att förfölja henne och vara närvarande vid samtliga hennes brott. I en utredning som socialtjänsten gjorde 2003 beskriver en socialsekreterare Carina [...] som ”en toppentjej – när hon inte dricker”.⁷⁴

Kvinnan som porträtteras har till synes haft en jobbig uppväxt kantad av psykologer, fosterhem och alkohol. Det verkar också som att det funnits problem inom familjen då hon flyttade hemifrån redan som tolvåring och i stället bosatte sig hos en släkting. Journalisten poängterar att det är tecken för vad som skulle ske senare i Carinas liv – mord på sin make. Samtidigt poängteras att Carina upplevts som en toppentjej då hon inte varit påverkad av alkohol, och därmed får alkoholen en del av skulden till brottet. Stycket kan också ses som ett försök att förklara hur det kom sig att Carina senare mördade sin make. Trots att det senare i artikeln framkommer att Carina uttalat sig och sagt ”Jag tände eld inne i lägenheten. Gud vad jag har hatat honom, jag har planerat detta länge [...]”⁷⁵ verkar journalisten vilja få läsaren att känna sympati med Carina då hon verkar ha agerat till följd av sin jobbiga uppväxt. Det som är intressant är dock hur det skiljer sig när manliga mördare tagit livet av sina fruar. Här framkommer inga förklaringar, inga större bakgrundsanalyser eller något som potentiellt kunde vara orsaken till ett sådant handlande. Se exempel ur två fall nedan.

---

⁷³ Lindström, Lars, ”Lars Lindström: Jag hoppas bilden av den döende Marie plågar honom länge”, *Expressen*, 2007-02-09.

⁷⁴ Tagesson, Eric, ”Män dras som flugor till henne”, *Aftonbladet*, 2010-08-28.

⁷⁵ Tagesson, Eric, ”Män dras som flugor till henne”, *Aftonbladet*, 2010-08-28.

Pappan har berättat att han bara ville få tyst på sin fru. Han kvävde henne till slut med sina händer på sängen. Sedan inleddes teatern. Han tog med sina tre döttrar till sina föräldrar över gatan för att äta frukost. Sedan försvann han iväg en stund och återförenades med sina barn senare på dagen.⁷⁶

Jan-Erik berättade att Marie hade sagt att hon fått nog av allt tjafs, att hon tänkte lämna honom och ta med sig barnen. Det var då Jan-Erik Brandt tappade kontrollen och ströp henne med en telefonsladd.⁷⁷

Orsakerna till mord som presenteras ovan framkommer som rent aggressiva då det i det första fallet framkommer att mannen dödat sin fru på grund av att de bråkade och han ville att hon skulle vara tyst. De hade bråkade mycket tidigare och diskuterat en skilsmässa, men det är inte något som är speciellt ovanligt bland gifta par. Journalisten nämner dock det som den enda orsaken till att mannen dödade sin fru, det finns alltså inga förklaringsmodeller om till exempel en jobbig uppväxt som i fallet med Carina. Likaså i fallet med Jan-Erik framkommer det att paret bråkade vid upprepade tillfällen och att hans fru Marie fått nog och tänkt lämna honom. Och likväl som i fallet ovan saknas det en beskrivning om andra faktorer som skulle ha kunnat påverka Jan-Erik att utföra mordet, varpå läsaren får tolka det som att faktumet att Marie ville lämna Jan-Erik är den enda anledningen till att han ströp henne. Naturligtvis är det möjligt att dessa män i fråga är aggressivt lagda och att det inte existerade några bakomliggande orsaker till morderna på deras fruar. Det underliga är att det i Carinas fall är nödvändigt att undersöka hennes bakgrund i stället för att acceptera hennes handling som en aggressiv sådan utan bakomliggande orsak. Skillnader i beskrivningar mellan män och kvinnor upptäcktes i alla artiklar som användes, även när det talas om andra saker såsom kärlek.

En teori är att obesvarad kärlek fick henne att begå det misstänkta dubbelmordet och attacken på den 23-åriga mamman. [...] Den sista förvirrade och desperata åtgärden misstänks hon ha satt i verket i måndags, då hon begav sig till huset i Arboga och högg ihjäl de små barnen och skadade deras mamma svårt.⁷⁸

---

⁷⁶ Östman, Karin ”Tubay kvävdes – sen åt maken mat med barnen”, *Aftonbladet*, 2008-05-08.

⁷⁷ Hellberg, Magnus & Kriisa, Lennart, ”Han fick livstid för mord på sambon”, *Expressen*, 2008-02-24.

⁷⁸ Hellberg, Magnus & Johansson, Sofia, ””Hon var en enstöring””, *Expressen*, 2008-03-21.

Det blodiga svartsjukedramat i Piteå slutade med att 40-årige Glenn [...] dödade sin exsambo Mari [...] med en kötttyxa. [...] Hovrätten i övre Norrland ändrar nu Luleå tingsrätts dom från februari i år. 10 år blev livstid eftersom hovrätten menar att Glenn [...] haft gott om tid att besinna sig då han bröt sig in i villan och inväntade sin exsambo.⁷⁹

Citaten ovan är båda från två mord som misstänks ha grundats i svartsjuka, varav det översta är utfört av en kvinna (Christine) och det understa av en man. Brottens beskrivningar skiljer sig markant ifrån varandra, i kvinnans fall är det ”obesvarad kärlek” och i mannens fall ett ”blodigt svartsjukedrama” trots att kvinnans mord likväl hade kunnat rubriceras blodigt. I mannens fall skrivs också att han haft gott om tid att besinna sig men ändå valt att begå brottet, vilket antyder att han trots allt var kapabel till rationellt tänkande vid mordtillfället. Kvinnan å andra sidan beskrivs ha tagit till en sista förvirrad och desperat åtgärd för att få sin kärlek tillbaka. Användningen av orden ”förvirrad” och ”desperat” porträtterar kvinnan som att hon inte riktigt visste vad hon gjorde, att kärleken påverkade hennes handlingar. Skillnaden i hur könen porträtteras bidrar till att läsaren troligtvis känner större sympati för kvinnan än för mannen. Artiklarna framställer att hon var förblindad av kärlek i sitt handlande, medan han beskrivs som svartsjuk vilket får en negativ klang.

5.1.1 Resultat av den textuella analysen

Det som kan konstateras efter granskningen av tidningsartiklarna är att den mediala diskursen i dessa fall tillskriver de olika könen olika attribut. Det söks efter förklaringar och orsaker till varför kvinnorna begått mord i mycket större utsträckning än vad det görs för männen. Vid beskrivning av kvinnorna används deras eventuella barn som en förmildrande omständighet, kvinnorna skildras som offer för att de inte får träffa sina barn, medan i en beskrivning av en man med barn blir de till hans nackdel då han framstår som ett monster som berövat dem sin mamma och pappa. Omkringliggande omständigheter såsom alkoholmissbruk eller en problematisk barndom är även något som diskuteras i fallen med kvinnorna, då det ses som en orsak till att brottet begåtts. I fallen med männen tas något av ovanstående inte ens upp varpå det är svårt att avgöra om det förelegat någon annan orsak än aggressivitet till brottet. I fallet där obesvarad kärlek var orsaken till brottet används det till kvinnans fördel för att skapa sympati, men till mannens nackdel då han beskrivs vara svartsjuk. Utefter dessa karaktärsbeskrivningar anser jag att det är möjligt att utläsa vissa identiteter ur skrivelserna. Personligen har jag inte avsett att använda mig utav galen/ond dikotomin (och jag anser inte

---

⁷⁹ Isaksson, Håkan, ”Livstid för mordet på Mari”, *Expressen via Retriever*, 2005-04-13.

heller att dessa fall specifikt kunnat placeras i någon av de kategorierna) utan det är mer relevant att använda kategorier i likhet med de Kordon och Wetterqvist använder. De tre främsta identiteterna som konstruerats för kvinnor är den moderliga, den sjuka och den offerlika. De flesta män kunde däremot placeras in under en och samma kategori: den monstruösa.

5.2 Den diskursiva praktiken

Efter en färdigställd textuell analys följer här en analys kring de centrala diskurser som kan påverka författaren och läsaren av artiklarna. Jag kommer börja med att diskutera några av de diskurserna som får ett tydligt syfte i artiklarna, oavsett om det är medvetet eller omedvetet för författaren, och som kan komma att påverka läsarens tolkning av fallet. Sedan kommer det följa en diskussion kring vilka diskurser som möjligen kan ha påverkat författaren då denne skrev artikeln och vilka spår det kan ha lämnat i texten.

En diskurs som återkommer två gånger i citaten är diskursen om psykiatri. Den får en särskild roll i fallet med Carina där hon beskrivs ha haft kontakt med ungdomspsykiatrin, vilket leder till ett antydande om att hon inte mått bra som ung. Det är också något som används som orsak till mordet hon sedan begått, vilket innebär att diskursen kan användas i syftet att få läsaren att känna medlidande med Carina. I fallet med Isabella uttrycks rättspsykiatrin snarare i meningen otillräcklig då den konstaterat Isabella psykiskt frisk, vilket journalisten inte vill acceptera. Det är dock viktigt att påpeka att när artikelförfattaren refererar till rättspsykiatrin användes endast dennes sanning om vem som är sjuk eller inte. Rättspsykiatrins definition av psykiskt sjuk kan vara bristfällig då den endast innefattar ett antal sjukdomstillstånd. Journalisten verkar uppfatta dessa som otillräckliga och känner ett behov att benämna Isabella med epiteten ”psykopat” eftersom denne verkar anse det orimligt att någon vid sitt sinnes fulla bruk skulle begå ett sådant mord. I relation till det finns också myndighetsdiskursen som i fallet med Matilda också används som ett skyldighetsobjekt, för att förflytta gärningspersonens skuld till bristande myndighetsutövning. Dessa diskurser fyller en funktion i fallen med kvinnorna då den finner en förklaring till mordet, men intressant nog fyller dessa diskurser ingen funktion i fallen med männen. En orsak till det skulle kunna vara att det inte krävs någon förklaring till att män begår mord eftersom det ingår i deras könsroll att vara aggressiva (detta kommer diskuteras mer ingående i avsnitt 6).

En annan frekvent diskurs är familjediskursen som används både i fallen med männen och med kvinnorna. Inom denna diskurs är det främst barnen som används för att få läsaren att känna antingen medlidande eller avsky till gärningspersonen. Eftersom den familjära diskursen är viktig för många är det ett effektivt sätt att framföra ett visst budskap. Det som framgår är att familj och barn i fallen med kvinnorna används i syftet att göra kvinnan mer mänsklig, avskrivna henne rollen som mördare och i första hand tillskriva henne rollen som mamma. I fallen med männen skiljer det sig avsevärt där de snarare framställs som monster som svikit sin familj. Det framgår framförallt i Jan-Eriks fall där det poängteras att han berövat sina barn både sin mamma och pappa, medan det i till exempel Jeanettes fall inte påpekas att hon berövat sina barn sin mamma. Fokus ligger i stället på att det är synd om henne som tvingas vara ifrån sina barn. Slutligen existerar också en diskurs som rör kärlek och svartsjuka, där begreppet svartsjuka används i fallet med Glenn och obesvarad kärlek i fallet med Christine (ordet svartsjuka nämns inte över huvud taget i artikeln om Christine, även om läsaren implicit kan förstå att det är detta det handlar om). I denna diskurs får ordet svartsjuka (som dessutom mer ordagrant benämns ”blodigt svartsjukedrama”) en negativ klang medan obesvarad kärlek får en positivare mening. Det är lättare att känna sympati med kvinnan trots att hon begått ett fruktansvärt brott, just på grund av hur denna diskurs artikuleras. I slutändan tillhör alla dessa diskurser en diskursordning där mediediskursen är den tongivande, i och med att det är den mediala diskursen som uttrycker de andra diskurserna. Det innebär att de andra diskurserna används av de som representerar den mediala diskursen för att uttrycka något som kan leda till en viss reaktion.

Dessa diskurser är alla något som kan komma att påverka läsaren i dennes tolkning av artiklarna. Hur läsaren tolkar artiklarna beror också på i vilket syfte denne läser artiklarna. En okritisk person som läser artiklarna kan omedvetet ta till sig utav det budskapet som artiklarna sänder ut och på det viset kan mediediskursens sätt att framställa saker befästa i samhället. En person som endast läser tidningen i syftet att ta del av nyheterna kanske inte reflekterar över till exempel hur genus framställs i artiklarna. Om en, som jag gör, läser artiklarna kritiskt ur ett genusperspektiv är det enklare att upptäcka de maktstrukturer som kan ligga bakom språkets utformning. Likaså kan en person som är influerad av ett annat teoretiskt ramverk tolka saker i texterna som det genusteoretiska ramverket missar.

Följaktligen kommer jag nu diskutera vad journalisterna eventuellt förhållit sig till eller påverkats av i skrivandet av artiklarna, och vilka spår det eventuellt kan ha lämnat i texterna. Det jag anser vara det viktigaste är det faktumet att journalister vid stora tidningar måste hålla sig inom en viss förhållningsram för att deras texter ska få publiceras då något

alldeles för kontroversiellt potentiellt kan bli problematiskt för tidningen. Det skulle i praktiken kunna innebära att inte avvika alltför kraftigt från de rådande normerna som gäller i ett samhälle, vilket kan betyda normer som rör kön. I det fallet måste journalisten vara medveten om vilka normer som existerar i samhället och förhålla sig till dem, vilket inte utesluter att journalisten också är påverkad av normer denne inte är medveten om. Till exempel kan de normer som existerar om kön (mer om detta i avsnitt 6) göra att journalisten uttrycker vissa diskurser olika beroende på om det rör en man eller en kvinna, något jag påvisat tidigare i detta avsnitt.

Inom den mediala diskursen har olika tidningar olika uppgifter i samhället, vilket delvis baseras på tidningens egna mål och delvis på samhällets förväntningar. Aftonbladet och Expressen är kvällstidningar och skriver oftare om ämnen som kan anses mer spännande än det till exempel Dagens Nyheter eller Svenska Dagbladet skriver om, och det måste naturligtvis Aftonbladets och Expressens journalister förhålla sig till. Ett exempel kan vara en strävan efter att skapa stora rubriker för att sälja många lösnummer, vilket i sig förutsätter en viss typ av skrivande. Det innebär att det existerar förhållningssätt inom den mediala diskursen som journalister måste respektera, och således påverkar även det deras skrivande.

6 Diskussion

I det här avsnittet kommer Faircloughs tredje dimension, den sociokulturella praktiken, behandlas. Den kommer tillsammans med min valda genusteoretiker fylla syftet som en förklaringsmodell till varför den mediala diskursen porträtterar kvinnliga och manliga mördare så radikalt olika, vilket framgick i de två föregående dimensionerna av Faircloughs analys. Faircloughs sociokulturella praktik innehåller inte själv någon konkret förklaring till varför texter utformas på ett visst sätt, utan här kan författaren själv applicera en lämplig teori som kan förklara företeelsen. Som jag redan nämnt kommer jag applicera en genusteori på mitt resultat för att finna en förklaring till varför skillnaderna mellan mäns och kvinnors porträttering i media existerar. Jag kommer även att ta hjälp av min sekundärlitteratur White & Kowalski samt Svensson för att tolka resultatet som framkommit. Det här avsnittet kommer också generera ett svar på den andra frågeställningen, det vill säga ”Varför porträtteras manliga respektive kvinnliga mördare som de gör i tidningarna Expressen och Aftonbladet? Kan texternas utformning spåras till en samhällsnorm, såsom könsroller?”

6.1 Den sociokulturella praktiken

Det mest tydliga mönstret som framkommit efter granskning av artiklarna var att det i fallen med kvinnorna ofta söktes en förklaring eller orsak till att de mördats. Detta artikulerades på olika sätt men var närvarande i de flesta artiklarna. Något motsvarande kunde inte påträffas i artiklarna som handlade om män som hade mördats, där det över huvud taget inte existerade en diskussion om orsaker eller männens bakgrund. I artiklarna om kvinnorna nämndes flertalet olika orsaker. Ett tydligt exempel är fallet med Isabella där rättspsykiatrikonstaterat henne frisk men journalisten ville trots det sätta en sjukdomsstämpel på henne, vilket blev personlighetsstörningen psykopat. Det verkar föreligga en svårighet i att acceptera att en kvinna kan begå ett brott av den karaktären och samtidigt vara vid sitt sinnes fulla bruk. Likaså i fallet med Carina diskuteras hennes problematiska uppväxt med kontakt med psykiatrikonstateras att dessa faktorer redan när hon var ung indikerade att hon skulle kunna komma att mörda. Det poängteras också att en socialsekreterare beskrivit Carina som ”en toppentjej – när hon inte dricker”⁸⁰ vilket indikerar

---

⁸⁰ Tagesson, Eric, ””Män dras som flugor till henne””, *Aftonbladet*, 2010-08-28.

att en nykter Carina inte skulle ha mördat, och alltså förflyttas en del av Carinas skuld till alkoholen. Likaså i fallet med Matilda poängteras tragiken i att myndigheterna inte bistått med den hjälp som verkar ha behövts i situationen, och på grund av det mördade hon. Trots kvinnans skuld (i den meningen att hon begått brottet) beskrivs hon ändå inte som *skyldig*. Det söks efter anledningar att förmildra omständigheterna och få kvinnan att framstå som något annat än den mördare hon är: ett offer.

En möjlig förklaring till att det skrivs på det sättet kan finnas i idéerna om de traditionella könsrollerna. Connell beskriver det som att kvinnor i större utsträckning beskrivs med attribut såsom varma och omtänksamma. Det innebär att människor kan förvänta sig att kvinnor handlar i enighet med dessa attribut, och när de inte gör det krävs en förklaring till varför de gått ifrån deras könsroll. Mord är ett brott som inte är förenligt med kvinnors könsroll då det är en aggressiv handling, varpå medierna söker efter en förklaring till att de agerat på det viset. Det argumentet styrks också när det jämförs med hur de manliga mördarna porträtteras och det framkommer att det i dessa artiklar saknas förmildrande omständigheter eller förklaringsmodeller. I artiklarna som rör män finns ingen annan orsak än till exempel att mannen ville få tyst på sin fru eller att hon hotat att lämna honom. Avsaknaden av en mer utförlig förklaring än det gör att det inte är så enkelt att känna sympati med mannen, då det som beskrivs är ett rent aggressionsbrott. Av den anledningen kan det anses att det inte krävs någon förklaring eller bakomliggande orsak till brottet eftersom aggression naturligt förknippas med män. Det saknar mening att ifrågasätta när någon handlar i enighet med sin könsroll, eftersom förklaringen då kan finnas i själva könsrollen. I fallen med kvinnorna finns ingen förklaring i könsrollen varpå förklaringen måste sökas på annat håll, till exempel i hennes bakgrund eller i yttre omständigheter (exempelvis myndigheter).

Det omtänksamma attributet kan också kopplas till den familjära diskursen där kvinnor ofta förväntas vara känslomässigt engagerade. Även om det kan anses att en pappa och en mamma är lika viktiga för ett barn och förmodligen älskar det lika mycket så ses kvinnan ofta som den mest känslomässiga och omhändertagande av de två då det är mer förenligt med kvinnans könsroll. Som Connell skriver är genus en social konstruktion där könsroller tillskrivs könen utan faktiska belägg i några biologiska skillnader, vilket innebär att egenskaperna som ”aggressiv” eller ”omtänksam” naturligtvis inte endast behöver tillhöra endast det ena könet. Dock blir det tydligt när det talas om den familjära diskursen att dessa två attribut påverkar hur familj och barn används till kvinnors fördelar och mäns nackdelar. I fallet med Jeanette uttrycks hennes sorg över att vara åtskild från sina barn och implicit anspelar artikeln på att det är en tragedi att hennes dotter endast får tala med henne i telefon i

tio minuter i veckan. Här framkommer det att barnen är i stort behov av sin mamma – och tvärtom. I fallet med en man, Jan-Erik, beskrivs det hur han fruktansvärt nog fråntagit sina barn både deras mamma och pappa (eftersom han mördade deras mamma). Han beviljas ingen nåd på grund av att han har barn som nu blivit föräldralösa, eftersom han är orsaken till det. Det intressanta är att Jeanette också själv orsakat att hennes barn blivit utan mamma, eftersom hon rimligtvis borde förstått att hon skulle hamna i fängelse efter att ha mördat sin sambo. Trots det nämns ingenting om att hon berövat barnen på sin mamma.

Det är tydligt att det är förväntningarna på kvinnan och mannens roll som avgör hur beskrivningarna utformas. Eftersom genus är både kulturellt betingat och kontextbaserat kan en förklaring till exempelvis användningen av familjediskursen vara att kvinnor i Sverige traditionellt innehaft rollen som vårdare av hemmet och barnen, medan mannen traditionellt burit den ekonomiska bördan. Även om dessa roller inte har alls lika stor betydelse i Sverige idag kan det ändå ha påverkat att kvinnan ses som den mer känslomässigt involverade i familjen medan mannen ses som den pragmatiska mer frånvarande försörjaren. Det är också ett resultat av att det är mer accepterat att en kvinna uttrycker sina känslor än att en man gör det, då mannens könsroll traditionellt setts som mer rationell jämfört med kvinnans emotionella. Därmed är det enklare att förknippa en man som mördat sin fru med en förkastlig person som fråntagit sina barn deras mor, även om han också fråntagit dem sin far. Det är främst tydligt i fallet med Jan-Erik där det uttrycks ”Det är inte lätt att vara oberörd, när en man har strypt sina barns mor”⁸¹ trots att det lika gärna kunnat stå ”... När en man strypt sin fru”, vilket också är sant. Barnen används i stället som en förvärrande omständighet för Jan-Erik.

Ungefär samma princip kan användas då det talas om kärlek som motiv för mord, som det gör i fallet med Christine och Glenn. De båda befann sig i en situation då de kände obesvarad kärlek för en person, vilket i Christines fall beskrevs som just det, medan det i Glens fall beskrevs som ”blodigt svartsjukedrama”. Christine beskrevs också genomföra en ”förvirrad desperat” handling när hon mördade delar av hennes kärleksintresses familj. I själva verket var hennes handling lika mycket av ett blodigt svartsjukedrama som Glens men hon beskrivs med epiteterna förvirrad och desperat, vilket kan frambringa en känsla av sympati. Detta anspelar återigen på att kvinnor anses vara mer styrda av sina känslor (och därmed tydligen inte lika ansvariga för sina handlingar) medan män är aggressivare och får därmed stå för sina handlingar.

---

⁸¹ Lindström, Lars, ”Lars Lindström: Jag hoppas bilden av den döende Marie plågar honom länge”, *Expressen*, 2007-02-09.

Efter undersökningen av artiklarna framstår det att de mediala kanalerna förminskar kvinnors våld genom att bland annat beskriva förmildrande omständigheter samt finna förklaringar till varför brottet begicks, i stället för att acceptera att kvinnor kan begå våldsbrott även om de inte haft en besvärlig uppväxt. Precis som män, med andra ord. Svårigheterna att acceptera fenomenet kvinnliga mördare tycks bero på att när kvinnor mördar begår de inte bara ett brott – utan två. De mördar inte bara, de bryter även mot deras könsroll. Svensson beskriver det som att de också överträder hela den rådande könsmaktsordningen, där kvinnor är underlägsna män. Det kan tyckas harmlöst i ett land som Sverige som jämfört med många andra länder kommit långt i frågor om jämställdhet, men som Connell skriver finns det folkrörelser som syftar till att återinföra bilden av det de anser vara den sanna kvinnligheten och manligheten. Med andra ord finns det de som medvetet strävar efter att upprätthålla könsrollerna, men det finns också de som gör det omedvetet. I den sistnämnda kategorin är jag efter denna studie benägen att placera in utsnittet av de mediala kanalerna jag undersökt. Som Fairclough påpekar går det ofta att upptäcka ett samband mellan språk och maktutövning, och i det här fallet tycks det existera ett sådant. White & Kowalski konstaterar också att fenomenen makt och aggressivitet ofta går hand i hand, då aggressivitet kan vara en nödvändig egenskap för att få tillgång till samt bibehålla makten.

White & Kowalski har en viktig poäng, aggressivitet förknippas oftast med män och män förfogar också över den största delen av makten i samhället. Rimligtvis innebär det att kvinnor som begår våldsbrott som kan kopplas till aggressivitet också hotar den ordningen, eftersom aggressivitet och makt är sammanlänkade. Det bekräftar också det Svensson säger om att de inte bara bryter mot sin könsroll, utan hela könsmaktsordningen. Svensson beskriver det som att de kvinnor som begår våldsbrott uppnår en status som manliga, vilket motarbetar den underordnade position de har i rollen som kvinnor. Personligen tror jag inte problemet är att kvinnor uppnår en status som män, utan att om tillräckligt många kvinnor handlar i oenighet med den traditionella kvinnliga könsrollen kommer definitionen av den kvinnliga könsrollen vara tvungen att förändras. Om kvinnor inte längre kan placeras inom de ramar som existerar i könsrollen försvinner dess mening då deras handlande inte kan förklaras med hjälp av könsrollen längre.

Den slutsatsen som kan dras utifrån detta är att när kvinnors våld förminskas samtidigt som mäns våld lämnas oberört i de mediala kanalerna reproducerar det en maktstruktur som existerar i samhället. Männerna framställs som aggressiva och våldsamma vilket rimligtvis borde anses negativt, men i själva verket kan det bidra till att upprätthålla deras position som överordnade i samhället. Genom att förminska kvinnornas aggressiva

våldshandlingar i mediediskursen upprätthålls idén om den icke-aggressiva kvinnan. White & Kowalski påpekar att genom att dekonstruera den myten kan kvinnornas underordning i samhället motarbetas. Onekligen krävs mycket mer än så, men det skulle säkerligen inte skada kvinnors maktposition om de precis som männen kunde erkännas som självständiga våldsbrukare.

Den här undersökningen har endast bestått av tio artiklar plockade ifrån de mediala kanalerna i Sverige. Då det empiriska materialet är så avgränsat är det svårt att dra några generella slutsatser som kan anses representativa för den mediala diskursen. Det har inte heller varit syftet med studien, utan jag har endast velat pröva ett utsnitt av den mediala diskursen mot mitt genusteoretiska ramverk. Med hjälp av mina frågeställningar har jag kommit fram till att det i de valda artiklarna skrivs olika om manliga och kvinnliga mördare. Den andra frågeställningen ledde mig fram till slutsatsen att de traditionella könsrollerna onekligen är befästa i de artiklar som prövats. Det kan fastställas att det konstrueras en identitet kring könen som definitivt kan anses passé, men som Fairclough beskriver så skrivs texter på ett visst sätt av en anledning. Det innebär att den synen på kvinnor och män fortfarande existerar i samhället. I och med att vissa delar av den mediala diskursen okritiskt uttrycker denna blir synen reproducerad om och om igen. Den okritiske läsaren kanske inte reflekterar över hur artiklarna är skrivna utan tar till sig utav de implicita referenserna till de förlegade könsrollerna och på så sätt kan dessa återigen befästas i samhället. Som jag skrev i inledningen har de mediala kanalerna en möjlighet att påverka människors syn, vilket de kan göra genom att skriva på det sättet. På så vis är de delaktiga i att upprätthålla de könsroller som fortfarande existerar.

Det som kan konstateras efter denna studie, som inte tidigare påträffats i forskningsläget, är att både kvinnors och mäns könsroller påverkar hur de två könen framställs i den mediala diskursen. Den tidigare forskningen har endast behandlat kvinnors mediala porträtteringar och utifrån den kan det utläsas, även om det inte explicit skrivs ut, att kvinnors könsroll haft en betydelse för hur det skrivits om dem. Det jag nu fastställt är att även mäns könsroller har en betydelse för hur de framställs i den mediala diskursen. Den skillnaden jag uppmärksammat är att männen som porträtteras i enighet med sin könsroll, det vill säga aggressiva, möjligen kan dra nytta av detta när det rör maktordningen mellan könen. Kvinnor å andra sidan som porträtteras i enighet med sin könsroll, omtänksamma och icke-aggressiva, drar troligtvis inte nytta av detta då de kan hamna i en beroendeställning till männen. Detta anspelar på den gammalmodiga idén om att kvinnor behöver beskyddas av män och inte kan ta hand om sig själva. Det är dock inte endast det som påverkas av vilket

kön som framställs som det aggressiva. Ett annat exempel är sammanhang som rör arbete där det ofta till synes krävs ett visst mått av aggressivitet för att arbeta sig uppåt på karriärstegen. Om kvinnor anses icke-aggressiva kan det påverka deras möjligheter till att jobba sig uppåt i karriären då de inte anses kapabla att ta sig dit. Självfallet går det även åt andra hållet då det kan vara svårare för män att få ett yrke där det krävs att personen är omvårdande, om den allmänna synen är att män inte innehar det attributet. Jag försöker inte säga att de tio artiklar jag analyserat nödvändigtvis bidrar till sådana konsekvenser, utan dessa är endast exempel för att visa på problematiken som uppkommer när attribut tillskrivs personer som tillhör en viss grupp.

I framtiden vore det därmed intressant att vidare undersöka fler mediala kanaler, kanske inte enbart skriftliga sådana, för att ta reda på hur dessa uttrycker sig kring liknande företeelser. Det vore också intressant att undersöka en större mängd artiklar från flertalet olika tidningar för att pröva om resultatet som framkommit i denna studie är representativt för mediediskursen eller inte. Utifrån en mer omfattande undersökning skulle det möjligtvis gå att dra större generella slutsatser och se samband mellan de mediala kanalernas uttryck och maktrelationer i samhället. Vid en sådan undersökning skulle även andra brott kunna prövas, till exempel de typer av brott som kan klassas som mer ”kvinnliga” (exempelvis de som Svensson nämnde) för att se om beskrivningen skiljer sig åt i de fallen. Med en annan metod skulle också andra resultat kunna framkomma, till exempel om fokus placerades på vilka som skrivit artiklarna (om det har någon betydelse om en man eller kvinna skrivit majoriteten av artiklarna som undersöks) vilket inte den kritiska diskursanalysen syftar till att undersöka. Likaså skulle ett annat teoretiskt ramverk kunna bidra med andra perspektiv som skulle kunna vara intressanta att belysa. Det den här studien har bidragit med är att den har bekräftat min hypotes om att män och kvinnor framställs oerhört olika i den delen av den svenska mediala diskursen som jag undersökt. Den har också visat att även män beskrivs i enighet med sin könsroll. Möjligtvis är det ett mönster som återkommer även när det talas om andra ämnen än mord, och det är något som vore intressant att undersöka i framtiden.

7 Referenslista

Empiriskt material

Hellberg, Magnus & Johansson, Sofia, ””Hon var en enstöring””, *Expressen*, 2008-03-21. URL: <http://www.expressen.se/nyheter/hon-var-en-enstoring/> (Senast besökt 2014-12-16)

Hellberg, Magnus & Kriisa, Lennart, ”Han fick livstid för mord på sambon”, *Expressen*, 2008-02-24. URL: <http://www.expressen.se/nyheter/han-fick-livstid-for-mord-pa-sambon/> (Senast besökt 2014-12-16)

Isaksson, Håkan, ”Livstid för mordet på Mari”, *Expressen via Retriever*, 2005-04-13. URL: <http://ret-web05.int.retriever.no/services/archive/displayDocument?documentId=050910200504133376876&serviceId=2> (Senast besökt 2014-12-16)

Lindström, Lars, ”Lars Lindström: Jag hoppas bilden av den döende Marie plågar honom länge”, *Expressen*, 2007-02-09. URL: <http://www.expressen.se/noje/lars-lindstrom-jag-hoppas-bilden-av-den-doende-marie-plagar-honom-lange/> (Senast besökt 2014-12-16)

Persson Mats & Sprangers Jan, ”Psykopater kan inte känna skuld, empati och kärlek”, *Expressen*, 2005-05-29. URL: <http://www.expressen.se/nyheter/psykopater-kan-inte-kanna-skuld-empati-och-karlek/> (Senast besökt 2014-12-16)

Sohlander Cassel, Annika, ”Högg ihjäl sin sambo”, *Aftonbladet*, 2012-12-26. URL: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article15983106.ab> (Senast besökt 2014-12-16)

Sprangers, Jan, ””Jag har stuckit kniven i honom””, *Expressen*, 2007-06-18. URL: <http://www.expressen.se/gt/jag-har-stuckit-kniven-i-honom/> (Senast besökt 2014-12-16)

Tagesson, Eric, ””Män dras som flugor till henne””, *Aftonbladet*, 2010-08-28. URL: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article12445725.ab> (Senast besökt 2014-12-16)

Tagesson, Eric, ”Skyller på bilolyckan”, *Aftonbladet*, 2008-07-20. URL:
<http://www.aftonbladet.se/nyheter/engla/article11466012.ab> (Senast besökt 2014-12-16)

Östman, Karin ” Tubay kvävdes – sen åt maken mat med barnen”, *Aftonbladet*, 2008-05-08.
URL: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article11406108.ab> (Senast besökt 2014-12-16)

Internetsidor

Aftonbladet, ”Aftonbladet i siffror”, ansvarig utgivare Jan Helin, inget angivet datum. Siffror tagna från september 2014. URL: <http://www.aftonbladet.se/siffror/> (Senast besökt 2014-12-12)

Aftonbladet, ”Vanliga frågor – och svaren”, ansvarig utgivare Jan Helin, 2010-04-22. URL:
<http://www.aftonbladet.se/koncernen/article12567608.ab> (Senast besökt 2015-01-05)

Dagens Nyheter, ”Om oss – kort fakta”, ansvarig utgivare Peter Wolodarski, inget angivet datum. URL: <http://info.dn.se/info/om-oss/korta-fakta/> (Senast besökt 2014-12-12)

Expressen, ”Om Expressen”, ansvarig utgivare Thomas Mattson, inget angivet datum. URL:
<http://www.expressen.se/om-expressen/om-expressen/> (Senast besökt 2014-12-12)

TS Mediefakta, ” Expressen inklusive GT och Kvällsposten”, VD Maria Rosengren, inget angivet datum. URL: <http://www.ts.se/mediefakta-upplagor/snabbfakta/?mc=000560> (Senast besökt 2014-12-12)

Litteratur

Connell, Raewyn, *Om genus*, översättning från engelskan (*Gender*): Charlotte Hjukström, Daidalos, Göteborg, 2003

Fairclough, Norman, *Critical discourse analysis: the critical study of language*, Longman, London, 1995

Fairclough, Norman, *Media discourse*, Edward Arnold, London, 1995

Kordon, Suzanne & Wetterqvist, Anna, *Gärningsmannen är en kvinna: en bok om kvinnlig brottslighet [Elektronisk resurs]*, Telegram Bokförlag AB, 2012

Svensson, Birgitta "Könets destabilisering – Kvinnor som våldsverkare och gärningsmän" i Österberg, Eva & Lindstedt Cronberg, Marie (red.), *Våldets mening: makt, minne, myt*, Nordic Academic Press, Lund, 2004

Pro gradu avhandlingar

Kronstedt, Johanna Maria, *Medias kategorisering av kriminella kvinnor - fyra finländska kvinnliga mördare och dråpare*, Helsingfors Universitet, Statsvetenskapliga fakulteten, Pro gradu avhandling, 2013

Rapporter

Brottsförebyggande rådet, Brå (2012), Lars Westfelt, "Dödligt våld", i Hagstedt, Johanna (red.) *Brottsutvecklingen i Sverige år 2008–2011*, Rapport 20012:13. Stockholm: Brottsförebyggande rådet

Tidskriftsartiklar

Berrington, Eileen & Honkatukia, Paëivi, "An Evil Monster and a Poor Thing: Female Violence in the Media", *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, ISSN 1404-3858, nr 3 (2002), 50-72

Gonzaga, Jamie Blanche, Gonzaga, Rebecca Jones & Weatherby, Georgie Ann, "The Value of Life: Female Killers & the Feminine Mystique", *Journal of Criminology and Criminal Justice Research & Education*, vol 2, nr 1 (2008), inga utskrivna sidnummer så första sidan räknas som sida 1

Kowalski M. Robin & White W. Jacquelyn, "Deconstructing the Myth of the Nonaggressive Woman - A Feminist Analysis" *Psychology of Women Quarterly*, nr. 18 (1994), 487-508